

Kovářová, Pavla

Obsahové vazby témat v koncepci

In: Kovářová, Pavla. *Informační bezpečnost žáků základních škol : lekce v knihovnách*. Vydání první Brno: Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, 2019, pp. 256-261

ISBN 978-80-210-9270-9; ISBN 978-80-210-9271-6 (online : pdf)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/141129>

Access Date: 06. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

PŘÍLOHA 3 OBSAHOVÉ VAZBY TÉMAT V KONCEPCI

Příloha 3.1 Rozvíjené kompetence v lekcích dle RVP ZV a NIQUES

Bezpečnost při získávání a hodnocení informací

RVP ZV ¹ (Vzdělávací oblast – obor: číslo výstupu (období a stupeň vzdělávání))	NIQUES ²
<p>Jazyk a jazyková komunikace</p> <ul style="list-style-type: none"> - Komunikační a slohová výchova: ČJL-3-1-01 a 02 (1. období 1. stupně), ČJL-5-1-01, 02, 03 a 06 (2. období 1. stupně), ČJL-9-01, 03 a 08 (2. stupeň) - Jazyková výchova: ČJL-9-2-03 (2. stupeň) <p>Informační a komunikační technologie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vyhledávání informací a komunikace: ICT-5-2-01 a 02 (1. stupeň) a ICT-9-1-01 (2. stupeň) - Zpracování a využití informací: ICT-9-2-02 až 04 (2. stupeň) <p>Člověk a jeho svět</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lidé kolem nás: ČJS-5-2-04 (2. období 1. stupeň) <p>Člověk a společnost</p> <ul style="list-style-type: none"> - Výchova k občanství: VO-9-1-05 a 09, VO-9-4-05, 08 a 10 (2. stupeň) <p>Člověk a zdraví:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Výchova ke zdraví: VO-9-1-14 (2. stupeň) 	<p>Informační gramotnost – indikátory dosažené úrovně informační gramotnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - Identifikovat a specifikovat potřebu informací v problémové situaci; formulace problému, určení typu informace - Najít, získat, posoudit a vhodně použít informace s přihlédnutím k jejich charakteru a obsahu; získání informací, posouzení relevance a úplnosti informací, posouzení pravdivosti informací, zpracování textu - Používat vhodné pracovní postupy (algoritmy) při efektivním řešení problémů; analýza získaných informací, modelování a simulace, plánování postupu řešení - Účinně spolupracovat v procesu získávání a zpracování informací s ostatními; vytváření originálního díla - Při práci dodržovat etická pravidla, zásady bezpečnosti a právní normy; uplatňování právních norem, etika zacházení s informacemi a etiketa - Využívat potenciálu digitálních technologií: vývoj technologií a společnost

1 Příloha č. 1 (...) 2015.

2 Příloha č. 5 Soubor indikátorů dosažené úrovně informační gramotnosti 2015.

<p>Čtenářská gramotnost</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zaměřeni na samotný text: práce s textem z různých médií, uvědomění si autora, záměru i adresáta textu, rozpoznání a vyhodnocení jejich vlivu při interpretaci textu 	<p>Průřezová témata</p> <ul style="list-style-type: none"> - Osobnostní a sociální výchova: seberegulace a sebeorganizace - Mediální výchova: kritické čtení a vnímání mediálních sdělení, interpretace vztahu mediálních sdělení a reality, stavba mediálních sdělení, vnímání autora mediálních sdělení, fungování a vliv médií ve společnosti
<p>klíčové kompetence: k učení, k řešení problémů a občanské (zejména spojení s autorskými právy)</p>	

Digitální stopy a riziková komunikace

RVP ZV	NIQUES
<p>Jazyk a jazyková komunikace</p> <ul style="list-style-type: none"> - Komunikační a slohová výchova: ČJL-3-1-03 (1. období 1. stupeň), ČJL-9-02 a 07 (2. stupeň) <p>Informační a komunikační technologie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Základy práce s počítačem ICT-5-1-02 a 03 (1. stupeň) - Vyhledávání informací a komunikace: ICT-5-2-03 (1. stupeň) a ICT-9-1-01 (2. stupeň) <p>Člověk a jeho svět</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lidé kolem nás: ČJS-5-2-01 a 03 (2. období 1. stupeň) <p>Člověk a společnost</p> <ul style="list-style-type: none"> - Výchova k občanství: VO-9-1-07, VO-9-4-05, 08 a 10 (2. stupeň) <p>Člověk a zdraví</p> <ul style="list-style-type: none"> - Výchova ke zdraví: VO-9-1-01, 12, 14 a 16 (2. stupeň) 	<p>Informační gramotnost - indikátory dosažené úrovně informační gramotnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - Najít, získat, posoudit a vhodně použít informace s přihlédnutím k jejich charakteru a obsahu; posouzení pravdivosti informací - Používat vhodné pracovní postupy (algoritmy) při efektivním řešení problémů; analýza získaných informací, modelování a simulace, plánování postupu řešení - Účinně spolupracovat v procesu získávání a zpracování informací s ostatními: komunikace - Vhodným způsobem informace i výsledky práce prezentovat a sdílet: vytváření digitální identity - Při práci dodržovat etická pravidla, zásady bezpečnosti a právní normy: bezpečnost, ochrana zdraví, etika zacházení s informacemi a netiketa - Využívat potenciálu digitálních technologií: každodenní život s technologiemi
<p>Průřezová témata</p> <ul style="list-style-type: none"> - Osobnostní a sociální výchova: mezilidské vztahy, komunikace, řešení problémů a rozhodovací dovednosti, hodnoty, postoje, praktická etika - Multikulturní výchova: lidské vztahy 	

Příloha 3.2 Srovnání charakteristik lekcí

Název	Výukové cíle - Žák je po lekci schopen...	Spojení s RVP ZV	Spojení s NIQUES (informační gramotnost)	Materiální vybavení	Aktivity E-U-R
1 Výhody a nevýhody počítačů	<ul style="list-style-type: none"> - srovnat různé typy digitálních zařízení z hlediska jejich využití; - uvést klady a zápory jednotlivých zařízení; - uvědomovat si potřebu osobního rozvoje v oblasti IT a svůj zájem v této oblasti; - vyjádřit vlastní názor na problémovou situaci, aplikovat prezentační dovednosti a aktivní naslouchání, obhájit a kritizovat názory ve skupině. 	<p>ČJL-3-1-02, ČJL-3-1-03, ICT-5-1-02, klíčové kompetence a průřezová témata</p>	<p>Formulace problému, plánování postupu řešení, hardware, každodenní život s technologiemi</p>	<p>Psací potřeby a volné papíry pro záky, puzzle (jedny pro skupinu), pracovní list Analýza věcných rysů (jeden pro věcných rysů, vhodné každé z řešených zařízení)</p>	<p>Puzzle - Analýza věcných rysů (výhody a omezení) - Malování nejvýhodnějšího zařízení</p>
2 Desatero bezpečného internetu	<ul style="list-style-type: none"> - aplikovat základní bezpečnostní principy při použití internetu; - rozumět důvodům omezení při použití internetu pro prevenci ohrožení sebe nebo ostatních; - vyjádřit vlastní názor na problémovou situaci, aplikovat prezentační dovednosti a aktivní naslouchání, obhájit a kritizovat názory ve skupině. 	<p>ČJL-3-1-01, ČJL-3-1-02, ČJL-3-1-03, ČJL-3-1-07, ICT-5-1-02, ICT-5-1-03, klíčové kompetence a průřezová témata</p>	<p>Formulace problému, posouzení pravdivosti informací, modelování a simulace, plánování postupu řešení, komunikace, vytváření digitální identity, bezpečnost, uplatňování právních norem, každodenní život s technologiemi</p>	<p>Psací potřeby a volné papíry pro záky, tabule a fixy, herní plán, barevné magnety (5 různých barev), hrací kostka, pracovní list Komiks pro reflexi desatera bezpečného internetu (jeden pro každého žáka)</p>	<p>Vennův diagram (počítač a telefon) - Člověče, nezlob se (desatero bezpečnosti) - Komiks (rada kamatádovi)</p>
3 Digitální stopy v síti	<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlit omezené možnosti zachovat nebo smazat informaci zpřístupněnou na internetu; - rozlišovat možné způsoby šíření informací na internetu přes společenské vazby; - uvést praktické příklady možných důsledků nevhodného sdílení informací na internetu; - vyjádřit vlastní názor na problémovou situaci, aplikovat prezentační dovednosti a aktivní naslouchání, obhájit a kritizovat názory ve skupině. 	<p>ČJL-3-1-01, ČJL-3-1-02, ČJL-3-1-03, ČJL-3-1-07, ČJL-3-1-11, ICT-5-1-02, ICT-5-1-03, ICT-5-2-03, klíčové kompetence a průřezová témata</p>	<p>Formulace problému, posouzení pravdivosti informací, modelování a simulace, plánování postupu řešení, komunikace, vytváření digitální identity, bezpečnost, uplatňování právních norem, etika zacházení s informacemi a netiketa, každodenní život s technologiemi</p>	<p>Psací potřeby a volné papíry pro záky, tabule a fixy, papírová krabička nebo obálka na časovou kapsli, komiks (jeden pro každého žáka), možné rekvizity na scénky (klobouk, paruka...)</p>	<p>Šibenice - Scénky podle komiksu - Časová kapsle</p>

Název	Výukové cíle - Žák je po lekcích schopen...	Spojení s RVP ZV	Spojení s NIQUES (informační gramotnost)	Materiální vybavení	Aktivity E-U-R
<p>4</p> <p>Kdo je za monitorem?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - identifikovat obvyklé postupy zjišťování zneuzitečných osobních informací v komunikaci na internetu; - kategorizovat informace podle úrovně možného zneužití, zejména ve vztahu k fyzické identitě; - formulovat vhodné odpovědi na osobní otázky od internetového známého, včetně odmítnutí sdělit zneuzitečnou informaci o sobě či jiném; - vyjádřit vlastní názor na problémovou situaci, aplikovat prezentační dovednosti a aktivní naslouchání, obhájit a kritizovat názory ve skupině. 	<p>Spojení s RVP ZV</p> <p>ČJL-5-1-03, ICT-5-1-02, ICT-5-1-03, ICT-5-2-03, ČJS-5-2-01, ČJS-5-2-02, Klíčové kompetence a průřezová témata</p>	<p>Spojení s NIQUES (informační gramotnost)</p> <p>Formulace problému, získání informací, posouzení relevance a úplnosti informací, posouzení pravdivosti informací, analýza získaných informací, modelování a řešení, plánování postupu řešení, vytváření originálního díla, komunikace, vytváření digitální identity, bezpečnost, uplatňování právních norem, etika zacházení s informacemi a netiketa, každodenní život s technologiemi</p>	<p>Materiální vybavení</p> <p>Psací potřeby a volné papíry pro žáky, tabule a fixy, dvě místnosti (ne vzdálené), plakáty nebo listy pro identifikaci v soutěži (jedna pro každého žáka), pracovní list Tabulka zjištěných identit (jedna pro každého žáka), pracovní list Když se mě někdo zepotá... (pro skupiny), seznam pravidel v soutěži (zavěšený pro skupinu nebo promítaný), možné listy s obvyklými komunikačními službami</p>	<p>Aktivity E-U-R</p> <p>Brainstorming (komunikační služby) – Soutěž v odhalování identit – Když se mě někdo zeptá...</p>
<p>5</p> <p>Práce s informačními zdroji</p>	<ul style="list-style-type: none"> - uvést výhody a omezení jednotlivých typů informačních zdrojů, především s ohledem na jejich důvěryhodnost; - použít pomůcky pro orientaci v různých typech informačních zdrojů; - rozumět potřebě hodnocení informací a jejich zdrojů; - aplikovat základní evaluační kritéria pro informační zdroje; - vyjádřit vlastní názor na problémovou situaci, aplikovat prezentační dovednosti a aktivní naslouchání, obhájit a kritizovat názory ve skupině. 	<p>Spojení s RVP ZV</p> <p>ČJL-5-1-01, ČJL-5-1-02, ČJL-5-1-03, ČJL-5-1-04, ICT-5-1-02, ICT-5-1-03, ICT-5-2-01, ICT-5-2-02, ČJS-5-2-01, ČJS-5-2-02, ČJS-5-2-04, Klíčové kompetence a průřezová témata</p>	<p>Spojení s NIQUES (informační gramotnost)</p> <p>Formulace problému, určení typu informace, získání informace, posouzení relevance a úplnosti informace, posouzení pravdivosti informací, analýza získaných informací, modelování a simulace, plánování postupu řešení, vytváření originálního díla, bezpečnost, ochrana zdraví, etika zacházení s informacemi a netiketa, každodenní život s technologiemi</p>	<p>Materiální vybavení</p> <p>Psací potřeby a volné papíry pro žáky, tabule a fixy, kniha a časopis k řešení tématům a dva počítače, zadání rychlých špiónů, týmové role (jedna pro každého žáka), analyzovaný text (jedna pro každého žáka), pracovní list I.N.S.E.R.T. (pro skupinu), pracovní list Hledání informací (jedna pro skupinu), možný plakát s hodnotícími kritérii</p>	<p>Aktivity E-U-R</p> <p>Rychlí špióni (aktivity) – Analýza textů (I.N.S.E.R.T., obsah a forma) – Soupis hodnotících kritérií</p>

Název	Výukové cíle – Žák je po lekcí schopen...	Spojení s RVP ZV	Spojení s NIQUES (informační gramotnost)	Materiální vybavení	Aktivity E-U-R
6 Mnoholicný lektvar	<ul style="list-style-type: none"> - popsat možné způsoby podvržení identity při komunikaci na internetu; - identifikovat obvyklé postupy sociálního inženýrství; - aplikovat zdravou nedůvěru na internetovou komunikaci; - vysvětlit význam autentizace a způsoby bezpečného použití hesla; - vytvořit bezpečné heslo; - vyjádřit vlastní názor na problémovou situaci, aplikovat prezentační dovednosti a aktivní naslouchání, obhájit a kritizovat názory ve skupině. 	<p>ČJL-9-1-02, ČJL-9-1-07, ČJL-9-2-03, ICT-9-1-01, VO-9-1-07, VO-9-4-05, VO-9-4-08, VO-9-4-10, VZ-9-1-01, VZ-9-1-14, VZ-9-1-16, klíčové kompetence a průřezová témata</p>	<p>Formulace problému (vynikající), určení typu informace (vynikající), určení typu informace (mace (standardní), posouzení relevance a úplnosti informací (vynikající), posouzení pravdivosti informací (vynikající), analýza získaných informací (standardní), modelování a simulace (standardní), plánování postupu řešení (minimální), komunikace (standardní), vytváření digitální identity (vynikající), bezpečnost (vynikající), uplatňování právních norem (vynikající), etika zacházení s informacemi a netiketa (vynikající) každodenní život s technologiemi (minimální)</p>	<p>Psací potřeby a volné papíry pro žáky, dvě místnosti (ne vzdálené), listky s názvy hrozeb (jeden pro skupinu), pracovní list Tabulka pravosti identit (jeden pro každého žáka), pracovní list Hesla (pro každého žáka), seznam pravidel v soutěži (zavěšený pro skupinu nebo promítaný), vhodná tabule a fixy a anglicko-české slovníky</p>	<p>Definice pojmů (hrozby) – Soutěž v odhalování lhářů – Brainstorming (bezpečné heslo)</p>
7 Up and down load	<ul style="list-style-type: none"> - uvědomovat si význam autorských práv a povinnosti pro vlastní i cizí tvorbu; - aplikovat zákonná omezení na nejběžnější způsoby nakládání s cizími autorskými díly v elektronickém prostředí; - definovat rozdíly v možnostech nakládání s různými typy děl; - vyjádřit vlastní názor na problémovou situaci, aplikovat prezentační dovednosti a aktivní naslouchání, obhájit a kritizovat názory ve skupině. 	<p>ČJL-9-1-07, ČJL-9-1-08, ICT-9-2-03, ICT-9-2-04, VO-9-4-05, VO-9-4-08, VO-9-4-10, VZ-9-1-01, VZ-9-1-16, klíčové kompetence a průřezová témata</p>	<p>Formulace problému (vynikající), určení typu informace (vynikající), posouzení relevance a úplnosti informací (standardní), posouzení pravdivosti informací (vynikající), zpracování textu (minimální), analýza získaných informací (minimální), modelování a simulace (standardní), vytváření originálního díla (vynikající), uplatňování právních norem (vynikající), etika zacházení s informacemi a netiketa (vynikající) každodenní život s technologiemi (minimální)</p>	<p>Psací potřeby a volné papíry pro žáky, tabule a fixy, citace ze zákona (jedna pro každého žáka), mediální zpráva (jedna pro každého žáka), pravidla třířezového rozhovoru k zavěšení pro třídu (příp. promítané)</p>	<p>Učíme se navzájem (citace zákona) – Třířezový rozhovor (mediální zpráva) – Brainstorming a patery do licenčních podmínek</p>

Název	Výukové cíle - Žák je po lekcích schopen...	Spojení s RVP ZV	Spojení s NIQUES (informační gramotnost)	Materiální vybavení	Aktivity E-U-R
<p>8</p> <p>Detektivky na Facebooku</p>	<ul style="list-style-type: none"> - aplikovat zdravou nedůvěru na internetovou komunikaci; - identifikovat obvyklé varovné signály nejčastějších hrozeb v internetové komunikaci; - definovat možná bezpečnostní opatření proti těmto hrozbám; - spravovat nastavení soukromí a zabezpečení uživatelského účtu, včetně uvědomění si možných důsledků zvoleného nastavení; - vyjádřit vlastní názor na problémovou situaci, aplikovat prezentační dovednosti a aktivní naslouchání, obhájit a kritizovat názory ve skupině. 	<p>ČJL-9-1-02, ČJL-9-1-07, ČJL-9-1-08, ICT-9-1-01, VO-9-1-06, VO-9-1-07, VO-9-1-08, VO-9-1-09, VO-9-4-05, VO-9-4-08, VO-9-4-10, VZ-9-1-01, VZ-9-1-12, VZ-9-1-14, VZ-9-1-16, klíčové kompetence a průřezová témata</p>	<p>Formulace problému (vynikající), určení typu informace (vynikající), posouzení relevance a úplnosti informací (vynikající), posouzení pravdivosti informací (vynikající), modelování a simulace (standardní), plánování (standardní), řešení (standardní), komunikace (standardní), vytváření digitální identity (vynikající), bezpečnost (vynikající), uplatňování právních norem (vynikající), etika zacházení s informacemi a netiketa (vynikající), každodenní život s technologiemi (minimální)</p>	<p>Psací potřeby a volné papíry pro žáky, pracovní list Diamant (pro každého žáka), nastříhané příběhy (jeden pro každého žáka), pracovní list FB registrace (pro skupiny), vhodné tabule a fixy</p>	<p>Diamant (internet) - Puzzle příběhu a předpoklady a důsledky hrozby - Simulace registrace na Facebook</p>
<p>9</p> <p>Život mediální zprávy</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vyjmenovat základní postupy při tvorbě mediální zprávy; - uvědomovat si potřebu komparace informací z různých zdrojů s vytvořením vlastních závěrů; - hodnotit důvěryhodnost mediálního sdělení dle základních kritérií; - vyjádřit vlastní názor na problémovou situaci, aplikovat prezentační dovednosti a aktivní naslouchání, obhájit a kritizovat názory ve skupině. 	<p>ČJL-9-1-01, ČJL-9-1-02, ČJL-9-1-03, ČJL-9-1-07, ČJL-9-1-08, ICT-9-1-01, ICT-9-2-02, ICT-9-2-04, VO-9-1-05, VO-9-1-08, VO-9-1-09, VO-9-4-05, VZ-9-1-14, VZ-9-1-16, klíčové kompetence a průřezová témata</p>	<p>Formulace problému (vynikající), určení typu informace (vynikající), určení typu informace (standardní), posouzení relevance a úplnosti informací (vynikající), posouzení pravdivosti informací (vynikající), zpracování textu (minimální), analýza získaných informací (vynikající), modelování a simulace (standardní), plánování postupu řešení (minimální), vytváření originálního díla (vynikající), uplatňování právních norem (vynikající), každodenní život s technologiemi (minimální)</p>	<p>Psací potřeby a volné papíry pro žáky, tabule a fixy, pracovní list SMELL test (pro každého žáka), mediální zpráva (jedna pro každého žáka), pracovní list Analýza článků (pro skupiny), vhodný počítač s projektorem</p>	<p>Brainstorming (mediální) - Přednáška a analýza manipulace ve zpravodajství - SMELL test</p>

